

Krogeruksen Datasymposium 2023

Yhteistyössä

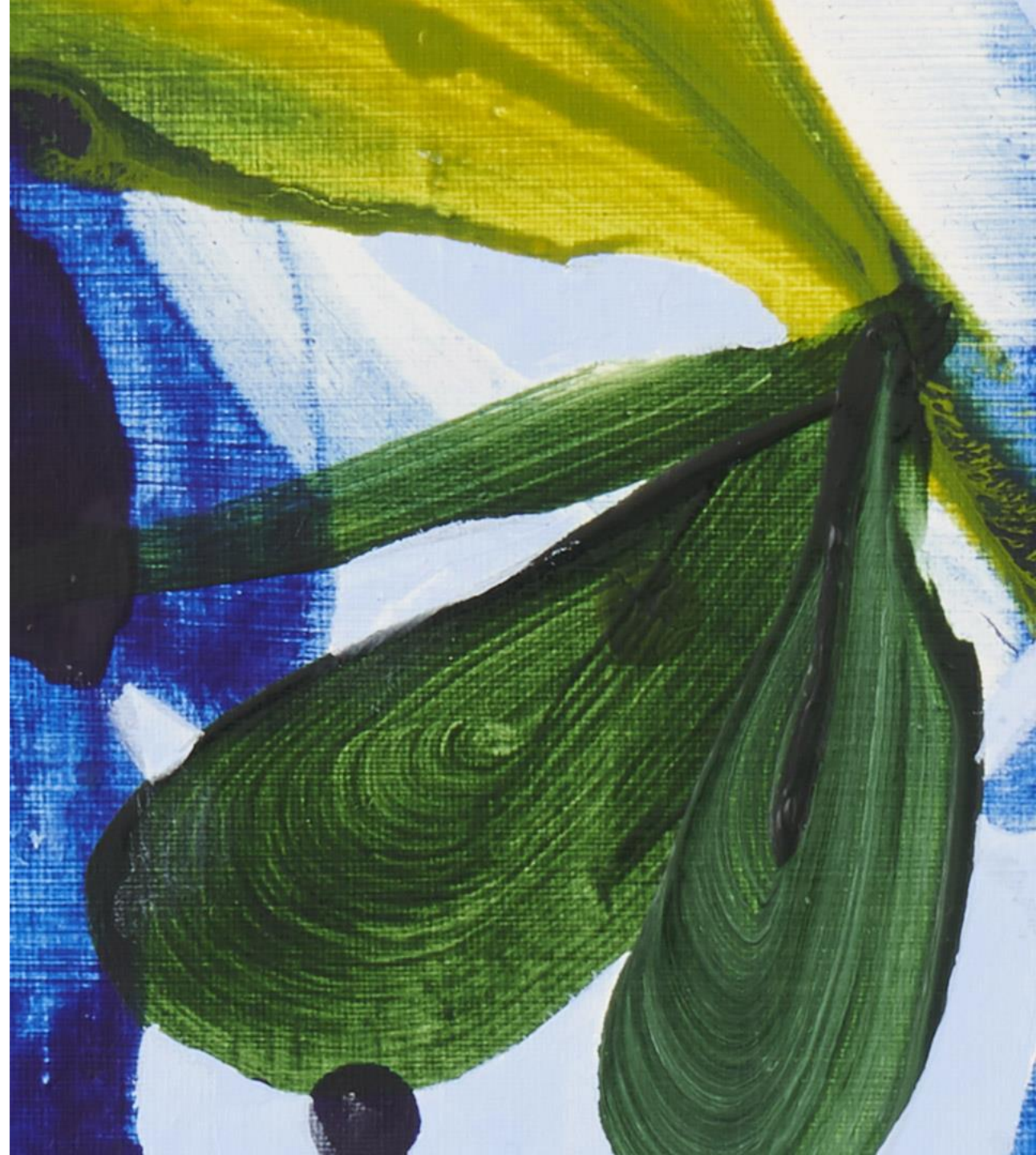
krogerus

Euroopan datasääntelyuudistus

Nykytila ja mitä kaikkea on vielä tulossa

Krogeruksen Datasymposium 2023

25.10.2023

krogerus

Yleisjohdanto – Digital Decade Strategy

EU:n digitaalinen strategia, datastrategia ja Digital Decade –ohjelma: mistä kyse?

Digitaalistrategia

- “Lähtölaukaus” EU:n digitalisaatioprojektille
- Julkaistu helmikuussa 2020

Datastrategia ja tekoälyä koskeva valkoinen paperi

- Julkaistiin digitaalistrategian yhteydessä
- Datastrategian tavoitteena on viedä EU datavetoisen yhteiskunnan eturiviin luomalla datan sisämarkkinat, jotka mahdollistavat datan vapaan liikkumisen
  - Keinoina mm. selkeät ja oikeudenmukaiset säännöt datan saatavuudelle, investoinnit dataan ja osaamiseen sekä yhteisten data-avaruuksien luonti
- Tekoälyä koskevassa valkoisessa paperissa ehdotetaan toimintavaihtoehtoja tekoälyn käyttöönoton edistämiseksi ja tekoälyn riskien käsittelemiseksi

EU:n digitaalinen strategia, datastrategia ja Digital Decade –ohjelma: mistä kyse?

Digikompassi ja Digitaalinen vuosikymmen 2030-ohjelma

- Digitaalistrategian toimeenpanemista on jatkettu digikompassitiedonannolla (maaliskuu 2021) ja digitaalinen vuosikymmen 2030 –ohjelmalla (joulukuu 2022)
- Määritellään EU:n digitalisaatioprojektille konkreettiset tavoitteet ja luodaan tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömät raportointi- ja seurantamekanismit
- Tavoitteet pääpiirteittäin:
  - Digitaitoinen väestö
  - Häiriönsietokykyiset ja kestävät digitaaliset infrastruktuurit
  - Yritysten digitalisaatio
  - Julkisten palvelujen digitalisointi

Bryssel-efekti?

- Voiko EU (edelleen) toimia globaalien pelisääntöjen asettajana?
  - GDPR:n opit – EU sääntelyn supervaltana?
  - Race to the top
- Tunnistaako data- ja digisääntely maantieteellisiä rajoja?
- Seuraavat EU:n parlamenttivaalit tulossa kesällä 2024 – pysyykö kunnianhimon taso?

Euroopan datastrategia ja “Big Five”

Alexander Bützow & Saara Leino

Datastrategian keskeiset tavoitteet

- 2020 julkaistun EU:n datastrategian keskeinen pyrkimys on luoda yhteiset pelisäännöt datan ja digipalvelujen sisämarkkinoille
- Strategian nimenomaisiin pyrkimyksiin lukeutuu:
  - 1) Euroopasta maailman johtava datayhteiskunta
  - 2) Datan vapaan liikkuvuuden edistäminen EU:ssa ja sektorien välillä
  - 3) Korkealaatuisen datan saatavuuden parantaminen innovoinnin edistämiseksi
  - 4) Mikro-, pien- ja keskisuurien yritysten aseman parantaminen
  - 5) Eurooppalaisten perusarvojen toteuttaminen ja turvaaminen digiympäristössä
- EU:n datastrategian kulmakivi muodostuu viidestä keskeisestä säädöksestä: DA, DGA, DSA, DMA ja AIA (ns. "Big Five")
  - Kaikki suoraan sovellettavia asetuksia

Big 5 – Datasäädös (DA) ja datanhallinta-asetus (DGA)

	Säätelyn kohde lyhyesti	Status	Voimaantulo
 <p>Data Act Datasäädös (DA)</p>	<ul style="list-style-type: none"> IoT-tuotteiden ja liitännäispalvelujen raaka- ja metadataan pääsy ja jakaminen datan haltijoiden, käyttäjien ja/tai kolmansien välillä (B2B ja B2C) Datan jakaminen julkiselle sektorille erityistilanteissa Datankäsittelypalvelujen vaihtamista koskevat pakottavat säännökset	<ul style="list-style-type: none"> Trilogien poliittinen yhteisymmärrys 27.6.2023 Ei vielä voimassa: odottaa parlamentin ja neuvoston lopullista hyväksyntää	<ul style="list-style-type: none"> Voimaantulo (ennakoitu): Q4/2023 Soveltamisen alku (ennakoitu): Q3/2025
 <p>Data Governance Act Datahallinta-asetus (DGA)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Julkisen sektorin hallussa olevan suojatun datan uudelleenkäyttö Datan välityspalvelujen vaatimukset Data-altruismi Viranomaiset ja datainnovaatiolautakunta	<ul style="list-style-type: none"> Voimassa ja sovellettavaa unionin oikeutta Siirtymäsäännös datan välityspalveluille (24.9.2025 asti)	<ul style="list-style-type: none"> Voimaantulo: 23.6.2023 Soveltaminen alkoi: 24.9.2023

Big 5 – Digimarkkinasäädös (DMA) ja digipalvelusäädös (DSA)

	Säätelyn kohde lyhyesti	Esimerkkejä	Status
 <p>Digital Markets Act Digimarkkinasäädös (DMA)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailuoikeudellista sääntelyä kohdistuen ns. ydinalustapalveluja tarjoaviin suuriin yrityksiin (ns. "portinvartijat"/ "gatekeepers") • Perusajatus: portinvartijat eivät voi suosia omia tuotteitaan tai palveluitaan alustoillaan	<ul style="list-style-type: none"> • Portinvartijoita: Alphabet, Meta, Apple, Amazon, ByteDance, Microsoft • Ydinalustapalveluita: mm. Google Maps, Youtube, Instaram, Apple AppStore, TikTok, Windows PC OS	<ul style="list-style-type: none"> • Voimassa ja sovellettavaa unionin oikeutta • Voimaantulo: 1.11.2022 • Soveltaminen alkoi (suurimmilta osin): 2.5.2023
 <p>Digital Services Act Digipalvelusäädös (DSA)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Säätölee useita eri verkkopalveluita ja -alustoja ("välityspalvelut"); suurempiin soveltuu laajemmin • Keskeinen sisältö:<ul style="list-style-type: none"> • välityspalvelujen vastuuvapauden edellytykset (esim. laiton sisältö) • huolellisuus- ja avoimuusvelvoitteet (esim. mainoksien kohdentaminen)	<ul style="list-style-type: none"> • Verkkoalustan toteutettava toimenpiteitä laittoman sisällön ja huijauksien torjumiseksi • Avoimet ja selkeät käyttöehdot • Käyttäjän oikeus haastaa moderointipäätöksiä	<ul style="list-style-type: none"> • Voimassa ja osin jo sovellettavaa • Voimaantulo: 16.11.2022 • Soveltaminen alkaa (suurimmilta osin): 17.2.2024

Big 5 – Tekoälyasetus (AIA) ja tekoälyvastuudirektiivi

	Säätelyn kohde lyhyesti	Status	Status
 <p>AI Act Tekoälyasetus (AIA)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tarkoitus säädellä tekoälyjärjestelmiä niiden aiheuttaman riskin perusteella<ul style="list-style-type: none"> Eniten velvoitteita suuririskiselle järjestelmälle Velvoitteita erityisesti tarjoajille, neuvosto ja EP lisänneet käyttöönottajien velvoitteita	<ul style="list-style-type: none"> Ei vielä voimassa: trilogesta käyty kaksi, joista viimeisin heinäkuussa	<ul style="list-style-type: none"> Voimaantulo (ennakoitu): Q4/2023 Soveltamisen alku (ennakoitu): Q3/2025
 <p>AI Liability Directive Direktiivi tekoälyyn liittyvästä vastuusta</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tarkoitus yhdenmukaistaa unionin sopimuksenulkoisia siviilioikeudellisia vastuusääntöjä siten, että tekoälyjärjestelmistä aiheutuvat vahingot saadaan riittävästi ja yhtenevästi säätelyn piiriin Muutoksia myös tuotevastuudirektiiviin	<ul style="list-style-type: none"> Ei vielä voimassa: saatu vasta komission versio	<ul style="list-style-type: none"> Voimaantulo ja soveltaminen riippuvainen AIA:n tuloksesta

Vaikutukset ja muu maailma

- Kunnianhimoinen paketti, jonka kaikilla säädöksillä voi olla vaikutusta organisaatioihin ja yksityishenkilöihin
- Yhteneväisyyksiä muun lainsäädännön kanssa ja lainsäädännöllinen perusreseptiikka nähtävissä
  - Sääntelyssä uskotaan läpinäkyvyyden ja dokumentaation voimaan
  - Arvoketjujen avaaminen pyrkimyksenä
  - Kohtuuttomat sopimusehdot
  - Pienemmän suojaaminen ja sanktiot
  - ”by Design” ajattelu – vaatimukset vaikuttavat tuotekehitykseen ja datan laatuun
- Dataa ja erityisesti tekoälyä koskevaa lainsäädäntöä maailmalla runsaasti
  - AI-lainsäädäntöä vireillä EU:n lisäksi Australiassa, Brasiliassa, Kanadassa, Kiinassa, Intiassa, Israelissa, Japanissa, Uudessa-Seelannissa, Saudi-Arabiassa, Singaporessa, Etelä-Koreassa, Arabiemiraateissa, Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa

krogerus

Kyberturvallisuusstrategia

Laura Äijälä

Kyberturvallisuusstrategian keskeiset tavoitteet

- Joulukuussa 2020 julkaistun kyberturvallisuusstrategian päätavoite on ”varmistaa maailmanlaajuinen ja avoin internet, jossa on vahvat suojaustoimet, kun turvallisuus ja ihmisten perusoikeudet ovat uhattuina Euroopassa”
- Strategia linkittyy data- ja tekoälystrategian lisäksi yleisempään *EU Security Union Strategy* – turvallisuusstrategiaan
- Keskeisintä on pyrkimys vahvistaa EU-alueen kriittisten toimijoiden ja infrastruktuurin häiriönsietokykyä ulkoisia ja sisäisiä kyberuhkia vastaan
- Tarkemmat painopistealueet ovat EU:n mukaan:
  - 1) häiriönsietokyky, teknologinen suvereniteetti ja johtajuus;
  - 2) toiminnalliset valmiudet ehkäistä, estää ja reagoida;
  - 3) yhteistyö globaalin ja avoimen kyberavaruuden edistämiseksi

Keskeiset säädökset

 <p>Resilience of Critical Entities Directive Direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä (CER)</p>	<p>Direktiiviä sovelletaan 11 sektoriin, jotka ovat liikenne, energia, finanssimarkkinat, terveys, ruoka, vesi- ja jätevesihuolto, digitaalinen infrastruktuuri, julkishallinto ja avaruus. Jäsenmaiden on määriteltävä kriittiset toimijat ja laadittava kansallinen strategia niiden häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. Toimijoiden on mm. kartoitettava olennaiset riskit ja varauduttava niihin.</p> <p>Direktiivi tuli voimaan 16.1.2023, ja jäsenvaltioiden tulee implementoida se 21 kuukauden siirtymäajassa eli viimeistään 17.10.2024. Kansallinen toimeenpano käynnissä.</p>
 <p>Network and Information Systems Directive Uusi verkko- ja tietoturvadirektiivi (NIS 2)</p>	<p>Direktiivi korvaa ja päivittää vuonna 2016 voimaan tulleen alkuperäisen NIS-direktiivin. Tavoitteena on vahvistaa kyberturvallisuuden yleistä tasoa EU-alueella muun muassa tuomalla uusia toimialoja sääntelyn piiriin ja lisäämällä jäsenvaltioiden välistä kriisinhallintayhteistyötä.</p> <p>Direktiivi tuli voimaan 16.1.2023, ja jäsenvaltioiden tulee implementoida se 21 kuukauden siirtymäajassa eli viimeistään 17.10.2024. Kansallinen toimeenpano käynnissä.</p>
 <p>Digital Operational Resilience Act Asetus finanssialan digitaalisesta häiriönsietokyvystä (DORA)</p>	<p>Asetuksella veloitetaan finanssiyhteisöt, kuten pankit, vakuutusyhtiöt ja arvopaperien kauppapaikat sekä finanssiyhteisöille palveluita tarjoavat IT-toimittajat kartoittamaan ja hallitsemaan niihin liittyviä ICT-riskejä ja varautumaan häiriötilanteisiin. Keinoina ovat muun muassa yhteisöjen sisäiset riskienhallintavelvoitteet, testausregiimit ja sopimusjärjestelyjen arviointivelvoite.</p> <p>Asetus tuli voimaan 16.1.2023 ja tulee sovellettavaksi 2 vuoden siirtymäajan jälkeen 17.1.2025.</p>

Keskeiset säädökset

 <p>Cyber Resilience Act Kyberresilienssi-säädös / kyberkestävyys-säädös (CRA)</p>	<p>Asetus velvoittaa verkkoon yhdistettyjen ohjelmistojen ja IoT-laitteiden, kuten älykellojen ja kodinkoneiden, valmistajat huolehtimaan entistä tarkemmin tietoturvasta koko ohjelmiston tai laitteen elinkaaren ajan. Valmistajien tulee muun muassa raportoida havaituista heikkouksista sekä tehdä säännöllisiä tietoturvapäivityksiä. Vaatimukset täyttävät tuotteet tulee merkitä CE-merkinnällä.</p> <p>Komission asetusehdotus julkaistiin syyskuussa 2022. Ehdotus on parhaillaan trilogineuvotteluissa.</p>
 <p>Cybersecurity Act Kyberturvallisuus- Säädös (CSA)</p>	<p>Asetus laajensi Euroopan unionin kyberturvallisuusvirasto ENISA:n tehtäviä ja toimivaltaa muun muassa luomalla eurooppalaisen kyberturvallisuussertifiointikehyksen. Tuotteita, palveluja ja prosesseja tarjoavat yritykset voivat hakea sertifiointia pääsääntöisesti vapaaehtoisesti ja hyödyntää sitä kilpailuetuna.</p> <p>Asetus tuli sovellettavaksi 28.6.2021. Komissio esitteli turvallisuuspalveluita koskevan muutosehdotuksen 18.4.2023.</p>

Mahdollisia vaikutuksia

- Kyseessä osittain jo olemassa olevan lainsäädännön ja soft law -instrumenttien päivittäminen ja laajentaminen
- Säädökset pääosin ylätasoisia, joten odotettavissa mahdollisesti runsaastikin sektorikohtaista lisäsäätelyä ja -standardeja
- Kuluttajien näkökulma, turvallisuus ja luottamus tuotteisiin/palveluihin korostuu: säädökset myös valmistautumista tulevaan kehitykseen?
- EU:n pyrkimys toimia globaalina minimitason asettajana on hyvin nähtävissä

Kiitos!

Kalle Hynönen
Partner

+358 (0)50 544 8981
kalle.hynonen@krogerus.com

Alexander Bützow
Senior Associate

+358 (0)50 516 4455
alexander.butzow@krogerus.com

Saara Leino
Senior Associate

+358 (0)44 368 1806
saara.leino@krogerus.com

Laura Äijälä
Senior Associate

+358 (0)40 860 4419
laura.aijala@krogerus.com